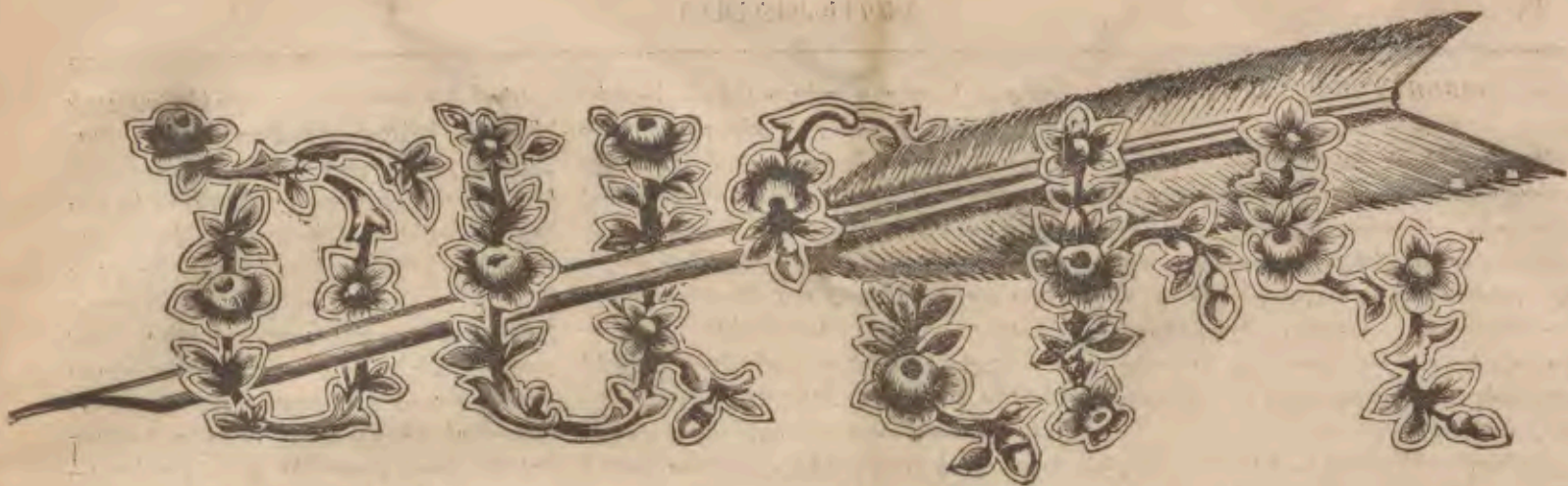

ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ ՀԱՆԴԵՍ

ԾԱՂԻԿ ՄԱՆԿԱՆՅՑ կը հրատարակուի 15 օրը մէկ անգամ :
 Տարեկան գինն է Կոստանդնուպոլսոյ համար 40 դահեկան :
 , , Գաւառաց , 45 ,
 , , Սուրբապահ , 4 ռուպլի
 Բաժանորդագրութեան համար պէտք է դիմել , Կ. Պոլիս ,
 Էպի Զապլիճէ ճառատէսի թիւ 63, Ն. Կ. Պէրպէրեանի տպա-
 րանն , իսկ գաւառներէն հետեւեալ հասցէիւ :

ՆՇԱՆ Կ. ՊԵՐՊԵՐԵԱՆ
 Հրատարակիչ Ծ-ԼԻՍՏԱՆԻ Հանգիսի
 Կ. Պոլիս Էպի Զապլիճէ ճառատէսի, 63.
 نشان بر بريان در سعادت اسكي ضبطيه جاده سی نو مرو ۶۳
 Անվճար զրկուած նամակք և ծրարք կը մերժուին :
 Չհրատարակուած ձեռագիրք ետ չ'են արուիր :

ԹԻԻ 3

ԵՐԿՐՈՐԴ ԵՐՋԱՆ

1889

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

Օրօր Մաննիկին [Ռ. Յ. Պէրպէրեան] . — Խաբ-
 ւող ուսանողներն [Մ. Գ. Մօղեան] . — Նոր
 վարժապետը [Արշակ Զօպանեան] . — Դատրիկ ,
 ընչ Աստուած [Վահան Սարիմ] . — Մանկա-
 վարժական , Մաղկոց [Դեա] . — 1889 Բարիգու-
 տիկներական Արուեստահանդէսը [Սեպուհ Գ. Մօ-
 ճեան] . — Հայկակ [Դալուստ Ա. Մալաթեան] . —
 Խնդիրք . — Հանելուկք :

ՕՐՕՐ ՄԱՆՆԻԿԻՆ

(Մայրն երգէ)

Քունն է եկեր իմ Մաննիկիս ,
 Առնեմ օրրեմ զայն յիմ գրկիս ,
 Պատմեմ վէպեր աղանեկիս ,
 Մինչեւ տանի քունն իմ զաւկիս :

Աստղեր ծագեր , աստենն է ուշ ,
 Ա՛լ ծանրացեր աչքն իւր մեղոյշ ,
 Երգեր ըսեմ անոյշ անոյշ ,
 Թո՛ղ քընանայ հոգիս մուշ մուշ :

Հանգչի գլխիկն իւր ոսկեհեր ,
 Կուրծքիս վըրայ տրոփուն յիւր սէր ,
 Շոյեմ սամոյր քնքոյշ մազեր ,
 Թո՛ղ ոսկեղէն գան երազներ :

Օրօր օրօր , Մաննիկս աղուոր ,
 Քու ծընողաց Թագ փառաւոր ,
 Օրօր օրօր , սրտի՛ս հատոր ,
 Հայր երկնաւոր տայ քեզ շատ օր :

Ննջէ ծաղիկն ի ծրղօտին ,
 Ննջեն փոքրիկ գառներն հօտին ,
 Գլուխն իր Թեւին տակ յիւր բունին
 Ննջէ հեզիկ եւ աղաւնին :

Նիրհէ՛ դուն ալ , ի՛մրս Թռչուն ,
 Համբուրիս տակ տանի՛ քո քունն ,

Հանգչիս խաղաղ մինչեւ առտուն
 Սոխակաց հետ զարմնուս եւ դուն :

Ռ. Յ. ՊԵՐՊԵՐԵԱՆ

ԽԱՐԻՈՂ ՈՒՍԱՆՈՂՆԵՐՆ

Օքսֆորթի համալսարանէն երկու ուսանողներ մի քանի օր արձակուրդ ունենալով, մօտակայ գիւղ մը կ'երթան, և հոն վատնելով իրենց դրամն, միջոց մը կը մտածեն բնակարան մը և ճաշ պատրաստելու համար: Փոքրիկ պանդոկ մը կը մտնեն, լաւ ճաշ մը և անկողիններ կը պատուիրեն, վճարումն վերջ ձգելով:

Յաջորդ առաւօտուն, նախաճաշէն յետոյ, պանդոկապետն հաշուեցոյցն իրենց կը զրկէ և ուսանողք կ'սկսին խորհիլ ու եղանակ մը գտնել՝ ճաշարանապետն գողացնելու կամ խաբելու համար: Վերջապէս մին ի նոցանէ կ'ըսէ. — Գտայ, հնչեցուր զանգակը: — Երբ պանդոկապետն կը կերկայանայ, ուսանողն իւր խօսքն նմա ուղղելով, կ'ըսէ. « Այժմ պատրաստ դարձ' չունինք, գիտուններ ենք մենք, և մեր խորին ուսումնասիրութեամբք գտած ենք թէ՛ իւրաքանչիւր դարէ վերջ, իրենն իրենց նախկին վիճակը կ'ստանան, ուրեմն ասկէ հարկը տարի վերջ դուք վերստին պիտի լինիք ճաշարանապետ, և ես պիտի գամ հոս պարտքս վճարելու: »

— Պարոններ, կը պատասխանէ ճաշարանապետն, ձեր ըսածին ճշմարտութեանը վրայ տարակոյս չ'ունիմ, և եթէ հաւատաք ինձ, ես կրնամ ըսել ձեզ թէ ես ալ ուսանող եղած եմ և դտած եմ ձեզ նման թէ՛ իւրաքանչիւր դարէ վերջ ամեն բան իրենց նախկին վիճակը կը ստանան, և անցեալ գիշեր ուսմամբ և գիտութեամբ զրազած միջոցիս, կարեւոր գիւտ մ'ըրի. հարկը տարի առաջ հոս գալով ճաշած և բնակած էիք առանց վճարելու: այսօր յոյս մեծ ունիմ թէ պիտի վճարէք այս հաշուեցոյցը: չեմ թողուր որ մեկնիք աստի առանց վճարելու հարկը տարի առաջ գրուած տոմս մը՝ որ միւսնոյն գումարը կը ներկայացնէ: Իսկ այսօրուան ունեցած պարտքերնիդ կրնաք հարկը տարի վերջ վճարել:

Ուսանողք, իրենց խաբեարարութեամբ բռնուելով պարտաւորեցան փոխ առնելով՝ վճարել պանդոկապետին հաշիւը:

Քարգմանիչ
Մ. Գ. ՄՕՋԵԱՆ

ՆՈՐ ՎԱՐԺԱՊԵՏԸ

Շատ փոխուեցաւ մեր պզտիկ դպրոցը Պ. Համէլին ելնելէն ի վեր: Անոր ատենը, միշտ քանի մը վայրկեան հանգիստ կ'ընէինք առտուններն եկած ժամանակին: Վառարանին շուրջը կը բոլորուէինք մատուցներնիս քիչ մը տաքցնելու, հագուստներնուս փակած ձիւնը կամ մանր կարկուտը թօթիւլելու համար: Յաճախով կը խօսակցէինք իրարու ցուցնելով ինչ որ ունէինք մեր կողովին մէջ: Այսպէսով գիւղին միւս ծայրը բռնակողները ժամանակ կ'ունենային ա-

ղթքին և անուանակոչութեան հասնելու: Հիմա այսպէս չէ: Ծիշդ ատենին գալու է հիմա: Բրուսիացի Քլօցը, մեր նոր վարժապետը, մարդու հետ կատակ չընէր: Ժամը ութին հինգ մնացած, իւր ամպլոնին վրայ կայնած է, իւր խոշոր բիրը քովը, և վաճ ուշ մնացողներուն: Ալ լսելու բան է փոքր բակին մէջ ածապարող մուճակներու աղմուկը և դռնէն ներկայ սօռացող շնչասպառ ձայներն:

Որովհետեւ այս սոսկալի Բրուսիացին պատրուակ չընդունիր: Պարապ բան է ըսել՝ « Մօրս օգնեցի իր լաթերը լուսարանը տանելու... Հայրս իրեն հետ շուկայ տարաւ զիս: » Պ. Քլօց բան մը չուզեր մտիկ ընել: Կարծես թէ այս թշուառական օտարին համար մենք ոչ տուն ունինք, ոչ ընտանիք և թէ դըպրոցական աշխարհ եկած ենք, գիրքերնիս թեւերնուս տակ, պարզապէս գերմաներէն սորվելու և գաւազանի հարուածներ ուտելու համար: Ահ, առաջները ես կերայ աղւոր ծեծ մը: Մեր սըղոցարանը շատ հեռու է դպրոցէն, եւ ձմեռն ալ ուշ կը լուսնայ: Վերջապէս, որովհետեւ իրիկունները միշտ տուն դարձած ատենս մատնեալս վրայ, կըռնակիս, ամէն կողմս կարմիր շշաններ ունէի, հայրս որոշեց զիս գիշերօթիկ ընել, բայց շատ դժուար եկաւ ինձ այս բանին վարժուելու:

Որովհետեւ գիշերօթիկները Պ. Քլօցէն զատ ունին նաեւ տիկին Քլօցը, որ անկից աւելի չար է, և շատ մը նկրտիլ Քլօցներ, որոնք ետեւէդ կը վազեն սանդուղներէն վար, պօռալով թէ Ֆռանսացիք ամենքն ալ անտուն են: Բարեբաղդաբար կիրակի օրերը, երբ մայրս զիս տեսնելու կուգայ, միշտ պաշարներ կը բերէ ինձ, և որովհետեւ բոլոր այդ բազմութիւնը շատ որկրամուլ է, ինձի շատ աղէկ կը նայէին տան մէջ:

Ամենէն աւելի զիս ի գութ շարժողներէն մէկն է Կասթառ Հէնէնը: Ան ալ տանիքին տակ սղտիկ սենեկին մէջ կը պառկէ: Երկու տարի է որ որս է, և իւր հօրեղբայր ջողացական, անոր բեւեռն ազատելու համար, բոլորովին դպրոցը դրած է զայն: Եկած ատենը, տաղը տարեկան գէր տղայ մ'էր, որ տասն և հինգ տարեկան կ'երեւէր, ամբողջ օրը դուրսը վազելու և խաղալու վարժուած, կարգաւ սորվելը մոքէն անգամ չ'անցունելով: Առջի օրերը կապուած շան պէս լալէ ու հեծելէ ուրիշ բան չէր ընէր: ասոր հետ մէկտեղ շատ բարի էր և աղջկան աչքերու պէս անուշ աչքեր ունէր: Մեծ համբերութեամբ, Պ. Համէլ, մեր հին վարժապետը, կրցած էր զայն ընտանեցնել, և, երբ պտոյտ մ'ընել պէտք էր մօտերը, Կասթառը կը զրկէր որ երջանիկ կը համարէր ինքզինքն տեսնելով որ բաց օդին մէջ է և կրնայ առուակներուն ջուրը ցատկեցնել և իւր սեցած գէմը խաշել արեւուն տաքութեան տակ: Պ. Քլօցը եկաւ, ամէն բան փոխուեցաւ:

Խեղճ Կասթառը, որ արդէն այնչափ նեղութիւն կը քաշէր Քրանսերէնն սորվելու, չէր կրցած երբեք գերմաներէն բառ մը միտքը պահել: Ժամերով կը կենայ միւսնոյն հողովին վրայ, և իւր պըռստեալ յօնքերուն մէջ մարդ կը գդայ թէ աւելի յամառութիւն և բարկութիւն կայ՝ քան ուշադրութիւն: Ամէն դասի, միւսնոյն տեսարանը կը սկսի. « Կասթառ Հէնէն, օտքի ելիր... » Հէնէնն օտքի կ'ելնէ քիթը բերանը ծռւնդ կելով, իւր դարակին վրայ կ'երեւայ, յետոյ կը նստի նորէն առանց բառ մը ըսելու: Այն ատեն վարժապետը կը ծեծէ զայն. տիկին Քլօց ճաշէ կը զրկէ զայն: Բայց նորէն բան մը սովորած չունի: Շատ անգամ, իրիկունն, իւր փոքր սենեակն ելնելով, իրեն ըսած եմ. « Մի լար, Կասթառ, դուն ալ ինձի պէս ըրէ: Գերմաներէն կարգաւ սովորէ, ինչ ընենք, աս մարդկը մենէ աւելի զօրաւոր են, » բայց անկիւս միշտ կը պատասխանէր՝ « Ոչ, չեմ ուզեր... ես երթալ կուգեմ, ես տուն դառնալ կուգեմ: » Այս էր իւր հաստատուն գաղափարն:

Առջի օրերուն թուրութիւնը նորէն վերան եկած էր, և առտունները, նոր լուսցած ատեն, երբ կը տեսնէս զայն իւր անկողնոյն վրայ նստած աչքերը կէտի մը յառած, կը հասկնայի որ կը մտածէր նա իւր ջողացիին որ այն միջոցին արթննալու վրայ էր և այն հոսուն գեղեցիկ ջուրին որուն մէջ խաղալով անցուցած էր ամբողջ տղայութիւնը: Այս բաներն հեռուէն կը քաշէին զայն, և վարժապետին գաղափարին ընթացքն աւելի կը մղէր զայն գէպ իւր տունն և աւելի վայրի կընէր զայն: Երբեմն, բիրի հարուածներէն վերջը, տեսնելով որ իւր կապոյտ աչքերը բարկութենէ կը մթննային, ինքնիրեն կ'ըսէ թէ Պ. Քլօցի տեղն եթէ ըլլայի այն նայուածքէն կը վախնայի: Բայց այն սատանայ Քլօցը բանէ մը վախ չունի: Ծեծէն վերջը, անօթի պահել, բանտ գնել ալ հնարեց, և Կասթառ ալ բնաւ դուրս չէնէր գրեթէ: Սակայն, անցած կիրակի, որովհետեւ երկու ամիսէ ի վեր օդ չէր առած, մեզի հետ բերին զայն այն հասարակաց մարդագետինը, գիւղէն դուրս:

Օդը սքանչելի էր, և մենք բոլոր մեր ուժովը կը վազէինք զանազան տեսակ խողեր խաղալով և ուրախութիւն մ'զգալով ցուրտ քամիին համար որ մեր միտքը կը բերէր ձիւնն ու սահակներն: Ամեն ատենուան պէս, Կասթառ անտառին ծայրը քաշուած կը կենար, տերեւներն երեքցնելով, ձիւղեր կտրելով և ինքնիրեն խողեր խաղալով: Ես դառնալու համար երբ կարգ կ'ըլլայինք, Կասթառ չկար: Փնտուեցին զայն, անունը տունն: Փախած էր: Տեսնելու էր Պ. Քլօցին բարկութիւնը: Իւր խոշոր գէմը ծիրանիի գոյն առած էր, լեզուն գերմաներէն հայհոյութիւններ կը տեղար: Մենք գոհ էինք, Այն ատեն միւսները գիւղ զրկելէ վերջը, իրեն հետ երկու

հոգի առաւ մեծերէն, չգիտեմ որքան մը, և ճամբայ ելանք դէպ ի շէնքէն ջաղաց-
քը: Մութը կը կոխէր: Ամեն տեղ գոց
էին տուներն և տաք իրենց աղւոր կը-
րակովն և կիրակի օրուան կերակուրովն,
լոյսի փոքր ցանց մը կը սահէր ճամբուն
վրայ և կը մտածէի որ այս միջոցին մարդ
սեղանի վրայ և տան մէջ բլլալու է:

Հէնքէններուն ջաղացքը կեցած էր, ար-
գելոցը գոցուած, ամեն մարդ ներս մը-
սած, անասուն և մարդ, երբ մանչը ե-
կաւ դուռը բացաւ մեզի, ձիերն, ոչ-
խարներն երեքացին իրենց յարդին մէջ,
և հաւնոցին դառնորուն վրայ թևի հար-
ուածներ և վախի աղաղակներ լսուեցան:
Կարծես թէ այս փոքր ժողովուրդը Պ.
Քլոյցը ճանչցած էր: Զաղացքին մարդիկը
սեղան նստած էին վարը խոհանոցին մէջ,
որ լաւ տաքցած, լաւ լուսաւորուած և
փայլուն էր, պատի ժամացոյցին տակ
կախուած մարմիններէն սկսելով մինչեւ
կաթսաներն: Հենէն ջաղացքային և իւր
կնոջ մէջտեղը, Կարառ, սեղանին վերի
ծայրը նստած, երկանիկ, գգուեալ, փայ-
փայեալ տղու մը թարմ կերպարանքն
ունէր:

Տուն դառնալուն պատճառ մը ցուցը-
նելու համար, չգիտեմ ինչ արբիւղութիւն
տօն մը, բրուսիական արձակուրդ մը հը-
նարած էր, և իւր գալուստը տօնելու
վրայ էին: Երբ տեսաւ Պ. Քլոյցը, խեղճը
չորս կողմը նայեցաւ, բաց դուռ մը փըն-
տուելով փախչելու համար: Բայց վար-
ժապետին խոշոր ձեռքը իր ուսին վրայ
փակաւ, և, վայրկեանի մը մէջ, հօրեղ-
բայրն փախուստն իմացաւ: Կարառ գը-
լուելով վեր առած էր և կծիկը դնող դըպ-
րոցականի ստոթահար կերպարանքը չու-
նէր այլ ևս: Այն ատեն ինքն, որ այն-
քան քիչ կը խօսէր սովորաբար, յանկարծ
լեզուին սկսաւ տալ, «է՛, այո փախայ:
Այլ չեմ ուզեր դպրոց երթալ: Երբեք
պիտի չսովորիմ գերմաներէն, որ կոչու
լեզու մ'է: Ես ֆրանսերէն կ'ուզեմ խօ-
սիլ հօրս ու մօրս պէս: Կը գողար, ա-
հարկու էր:

— «Լուէ՛, Կարառ...» կ'ըսէր հօրեղ-
բայրն, բայց ոչինչ կրնար զայն կեցնել:
«Աղէկ... աղէկ... թող տուէք... ու-
տիկաններով կուգանք կը փնտռենք
զայն...» Եւ Պ. Քլոյց չարամտութեամբ
կը խնդար: Սեղանին վրայ մեծ դանակ
մը կար: Կարառ զայն առաւ այնպիսի
սոսկալի ձեւով մը որ ետ ետ գնաց վար-
ժապետը:

«Է՛, բերէ՛ք նայիմ ձեր ոստիկանները»
Այն ատեն Հէնքէն հօրեղբայրը, որ կըս-
կըսէր վախճալ, իւր եղբորորդւոյն վրայ
նետուեցաւ, անոր ձեռքէն դանակը խը-
լեց, և ահաւի բան մը տեսայ: Որով-
հետեւ Կարառ միշտ կը պօռար՝ «Ձեմ
երթար... չեմ երթար» ամուր մը կա-
պելին զայն: Խեղճը կը խածնէր, կը
փրփրէր, իւր հօրաքոյրը կը կանչէր որ
դողալով և լալով վեր ելած էր: Ապա,
մինչդեռ նստարանաւոր կառքը կը լը-
ծէին, հօրեղբայրը ուզեց բան մը կեր-

ցնել մեզի: Ես անօթի չէի: Բայց Պ. Քլ-
ոյց սկսաւ լալիս, և այդ միջոցին ջա-
ղացքային ինքզինքը կը չքմեղցնէր այն
նախատինքներուն համար զորս Կարառ
քիչ մ'առաջ ըրած էր իրեն դէմ: Ինչ
տեսաւ բան է ոստիկաններէն վախճալը:

Ինչ տեսաւ վերադարձ: Կարառ,
սայլակին խորը յարդի վրայ պառկած,
հիւանդ ոչխարի մը նման, բան մը չէր
ըսեր: Կը կարծէի որ քնացած է, տկա-
րացած լինելով այնքան բարկութենէ և
արցունքներէ, և կը խորհէի թէ չատ կը
մտէր անուշտ գլուխը բաց ըլլալով և վե-
րարկու չունենալով: Բայց բան մը չէի
համարձակէր ըսելու վարժապետէն վախ-
նալով: Անձրեւ սղալ էր: Պ. Քլոյց, իւր
մուշտակաւոր դգալը մինչեւ ակնջները
վար քաշած, ձիուն կը դարնէր քթին
տակէն երգելով: Հովը կը տատանէր
աստղերուն լոյսը և կ'երթայինք, կ'եր-
թայինք այն ձերմակ ուսուած ճամբուն
վրայէն: Ծառ հեռացած էինք արդէն ջա-
ղացքէն: Սահանքին ժխորն ալ գրեթէ
չէր լսուեր այլ ևս, երբ յանկարծ տկար,
լալալին, աղաչաւոր ձայնն մը լսուեցաւ
սայլակին մէջէն և այդ ձայնը կ'ըսէր,
Այլապի գաւառաբարրաւով՝ «Լօսսօ մի
Ֆօն, կիկ, հիկ, Քլոյց... թողէ՛ք որ եր-
թամ, պարոն Քլոյց...»: Այնչափ տխուր
էր այդ ձայնը որ աչքերս լեցուեցան:
Պ. Քլոյց չարութեամբ կը ժպտէր, և կը
չարունակէր երգել իւր անասունը մըտ-
րակելով:

Վայրկեան մը վերջը, ձայնը նորէն ըս-
կըսաւ: «Լօսսօ մի Ֆօն, կիկ, հիկ, Քլոյց...»
և միշտ նոյն ցած, մեղմ, գրեթէ մեքե-
նական ձայնը: Խեղճ Կարառ, կարծես
թէ ալօթք մը կ'ըսէր:

Վերջապէս կառքը կեցաւ: Հասած է-
ինք: Տիկին Քլոյց կապաւէր դպրոցին
առջեւ, ձեռքը լսալտեր մը բռնած, և
այնչափ բարկացած էր Կարառ Հէնքէնի
դէմ, որ կը փախաւքէր զայն ծածկէ:
Բայց Բրուսիացին արգիլեց, իւր չար ծի-
ծաղովն ըսելով, «Վաղը կը կարգադրենք
անոր հետ մեր հաշիւը... Աս դիւերուն
համար կ'օգտէ այսչափը: » Օ՛հ, այո՛,
իրաւ կ'օգտէր այսչափը խեղճ տղուն:
Ահաւանքը կը կափկափէին, տենդէ կը
դողար: Ստիպուեցան իւր անկողինը դը-
նելու զայն: Եւ ես ալ, այն դիւերը,
կարծեմ տենդ ունէի: Մինչև ետքը կառ-
քին տատանումը կզգայի և կ'իմանայի
խեղճ ընկերիս քաղցր ձայնը որ կ'ըսէր՝
«Թո՛ղ տուէ՛ք երթամ, պարոն Քլոյց: »

ԱՆՓՈՆՍ ՏՕՏԷ

Թարգմանեց

ԱՐԵԱԿ ԶՕՊԱՆԵԱՆ

ԴՍՏՐԻԿ, ԻՆՉ Է ԱՍՏՈՒՆԸ

Երբ թխագոյն երկնից կամարին վերայ,
կըսկըսին շարժիչ հիւլէյք արծաթեայ
'ի ոսկի կէտք, նայիմ' և ուղղեմ զայս հարցուած:
«Ըսէ՛ք, ըսէ՛ք ինձ, ո՞վ լոյս երփնագոյն,
ի՞նչ է Աստուած: »
— Կարգադրութիւն, աստղն ինձ ասէ իսկոյն:

Երբ ապրիլի լեռ, ձոր, մարգագետին,
Ափուք առաւակին, դաշտք ծագկամք պընին,
Հայիմ վերստին, 'և ուղղեմ զայս հարցուած:
«Ըսէ՛ք, ըսէ՛ք ինձ, ո՞վ գեղափայլ գոյնք,
ի՞նչ է Աստուած: »

— Գեղեցկութիւն, տան պատասխան ծագկուեք:

Երբ հայեցուած քո իմ առաջ փայլի,
Հայեցուած պարկեշտ և յոյժ սիրայի,
Հարցնեմ լուսոյն քո բերիդ աչաց:
«Ըսէ՛ք, թէ գիտես, սըրտոյ քաղցր թարգման
ի՞նչ է Աստուած: »

— Սէր: Բերքն գեղանոյշ տան ինձ պատասխան:

Թարգմանեց յիւրօրէիս ԱՆՓՈՆՍ ՏՕՏԷ

ՎԱՀԱՆ - ՍԱՐԻՄ

— — — — —

ՄԱՆԻԱՎԱՐԺԱԿԱՆ

ԾԱՂԿՈՅ

Մեր Հայոց լեզուի մէջ ուսման կամ
կրթութեան տեղերն խիստ շատ անուն-
ներ ունին և հետզհետէ ևս կ'աւելնան,
ինչպէս են Ոստանարան, Վարժարան,
Վարժոց, Կրթարան, Նախակրթարան,
Դպրոց, Դպրանոց, Ընծայարան, Կղե-
րանոց Վարդապետարան, Ճեմարան,
Համալսարան, Ծաղկոց, Պարտեզ ման-
կանց ևլն. ևլն:

Եթէ այնպէս լինէր, որ ուսման տե-
ղերու անուննց շատութենէն գուշակ-
ուէր նաև ուսման և գիտութեան շա-
տութիւնն, այն ժամանակ հարկ կը լի-
նէր ասել որ մեր Ազգն առաջին տեղն
կը բռնէ բոլոր ազգաց մէջ: Բայց դժ-
բաղդաբար այնպէս չէ, ո՛չ միայն շատ
չէ մեր լեզուին մէջ ուսումն ու գիտու-
թիւնն, այլ և այդ ուսմանց տեղերու
անուններն անգամ որոշուած և ճշգուշ-
չեն թէ՛ ի՞նչ տարբերութիւն ունին ի-
րարմէ: օրինակի համար մի և նոյն ու-
սումնատեղին կը կոչուի Ոստանարան,
Վարժարան, Կրթարան, Դպրոց, Դըպ-
րանոց ևլն. Ճեմարան կը կոչուէր Իւս-
կիւտարի ուսումնատեղին, որ այրեցաւ,
Ճեմարան կը կոչուին (ընդ նմին) Լուս-
րան) Լազարեան ի Մոսկուայ, Գէորգեա-
նէն՝ ի Ս. Էջմիածին և միթէ համանման
են: Ի՞նչ է Ընծայարանն, կամ Վարդա-
պետարանն, կամ Կղերանոցն. ունի՞ն
արդեօք բառարանէն արտաքոյ նշանա-
կութիւն, դեռ որոշուած չէ. իսկ Հա-
մալսարանի մասին խօսելն անգամ աւե-
լորդ է, որովհետեւ այդ բառն օտար
ազգաց համար չինուած է և դերեւս շա-
տերն իսկ կը կարծեն մեր մէջ թէ՛ լոկ
միասին լսելու տեղ կը նշանակէ և շատ
տարբերութիւն չ'ունի մեր վարժարան-
ներէն: Եթէ չ'ենք սխալիր, այս իմաս-
տով էր թերեւս, որ տարիներ առաջ
Համալսարանի անուն լսուեցաւ ի Սե-
բաստիա:

Հետեւապէս, իրր ուսման տեղերու
անուններ, մենք որոշակի բան չ'ենք կա-
րող խօսիլ յառաջ բերուած անուններուն
նկատմամբ: Իսկ այդ անուններու բա-

ուսական կամ գրական քննութիւնն կը թողունք ոսկեղէն, արծաթեղէն, պղնձեղէն, երկաթեղէն և խեցեղէն դարերու դարձութեան մասին վիճող բանասէրներուն, որ որոշեն և ճշգրտեն թէ ո՞ր բառն՝ ո՞ր դարուն կը պատկանի, և մեր չափաւոր նկատողութեամբ կամ, ինչպէս սովոր են ասել, մեր կարճ խելքով կը նշմարենք, որ ուսումնասիրողն անուանց չատուութիւնն ո՛չ թէ ուսմանց տեսակի կամ բաժանման շատութեան յառաջացած է, այլ Հայ լեզուի արան և ոց մասնիկներու բառաչն կամ բաղմաբեղուն յատկութեան է, և սակայն այդ բառերն ինչպէս որ նշան չեն ուսումնասիրողեաց ճոխութեան, նոյն են նաև լեզուին նկատմամբ, քանի որ ճշգրտած չեն վասն զի լեզուն այն ժամանակ իրապէս ճոխ է, երբ բառերն թէ՛ շատ են և թէ՛ ճշգրտած:

Բայց մենք թողունք ինչ որ անորոշ է և գտնէք Ծաղկոց բառին, որ բաւականին որոշուած է և ամեն ընթերցող կարող է ըմբռնել ինչ որ պիտի խօսինք ծաղկոցին կամ ծաղկոցներուն վրայ:

Ծաղիկ բառն, Հայոց լեզուի մէջ, շատ գործածուած բառերէն մին է. քանզի չենք կարծեր թէ՛ մի այնքան ծաղկաշատ, այնքան ծաղկաւէտ աշխարհ լինի, ինչպէս է այն գեղեցիկ աշխարհն, որոյ քանի մը գաւառներն ու տեղերն, քաղաքայլ ծաղիկներու ծննդավայր լինելով՝ ծաղկէն առած են իրենց անուններն, ինչպէս են՝ Ծաղկոտն, Ծաղկունիք, Ծաղկոցամոր ևլն:

Ծաղկէն կազմուած են նաև շատ բառեր մեր լեզուին մէջ, ինչպէս են՝ Ծաղկախիս, Ծաղկապսակ, Ծաղկազարդ, որ Քրիստոնէական ցնծալից տօներու միոյն անունն է, Ծաղկափքիք, Ծաղկալից ևլն:

Արդ՝ Ծաղկոց կամ Ծաղկանոց կը նշանակէ ծաղկալից տեղ, գեղազուարճ տեղ, անուշահոտ տեղ, կը նշանակէ բուրաստան, գրախոտ

Այս ծաղկոց անունն տրուած է այն ուսումնասիրողներուն, որոնք մատաղ մանուկներուն յատկացած են և որոյ մի ուրիշ ձեւն է Մանկանց պարտնդ կոչուածն, որ նոր մուտ կը գտնէ Հայոց մէջ և շատ աւելի փոքրերուն համար է:

Ծաղկոց անունն ինքնին շատ գեղեցիկ է թէ՛ ըստ իսկական նշանակութեան և թէ՛ ըստ փոխաբերականին: Քանզի մանուկներն ևս բանական ծաղիկներ են և չենք կարծեր թէ՛ աշխարհի մէջ մի այնքան գեղեցիկ ու այնքան հրապուրիչ ծաղիկ լինի, ինչպէս է մանուկն: Եթէ բուսական ծաղիկներն միայն գեղ ունին ու անուշահոտութիւն, մանուկներն ո՛չ միայն գեղ ունին ու անուշութիւն, այլ և ա՛յնպիսի կենդանութիւն իրենց ցոլուն աչքերուն մէջ, ա՛յնպիսի փայլ իրենց դէմքին վրայ, որ շատ վեր է ծաղկէն, վեր է նաև լուսնէն ու արեգակէն: Այս կենդանութիւնն, այս բոցավառութիւնն այն հոգեկան հզօր գեղեցկութիւնն է,

որ կը թաղաւորէ բնութեան ամեն գեղեցկութեան վրայ: Ի՞նչ ուրիշ առաւելութիւն ևս կայ, բնական ծաղկոցի մէջ շատ ծաղիկներ իրարու նման են. իսկ բանական ծաղկոցի մէջ, ամեն ծաղիկ կամ ամեն մանուկ. թէև հարիւրաւոր, հազարաւոր լինին, իրարու աննման են, ամեն մին ունի տարրեր տեսք, տարրեր տիպ, տարրեր գեղ, տարրեր նայուածք,

սութեան անգամ չ'են արժանանար, թէ և դպրոցական այցելութիւնն իսկ հազուադէպ բան է մեր Աղգին մէջ՝ նոյն իսկ ծնողաց համար: Չարմանալի չ'է, վասն զի եթէ ծաղկոցն լինէր իրօք ծաղկաստան, անպատճառ այցելուն առաջին անգամ այն տեղ կը հրաւիրուէր կամ ինքնին կը հրապուրուէր այն տեղն տեսնելու:

Անցած տարի, երբ Գրադիտաց ժողով կազմուած էր մեր աղգային դրերու կամ տառերու հնչիւններն ճշգրտելու՝ և ծաղկոցներէն սկսած ճիշդ հնչումն հանրացնելու համար, Ժողովականներէն ոմանք ծաղկոցն՝ ճաղկոց կը հնչէին, ոմանք՝ ցախկոց, և եթէ մի կողմէն կը ծաղկէին ու կը ցախկէին մեր լեզուի բառերն, միւս կողմէն ևս կարող էին պղնդել թէ՛ արդարեւ մեր ծաղկոցներն չեն իրական ծաղկոցայլ ծաղկոց կամ ցախկոց:

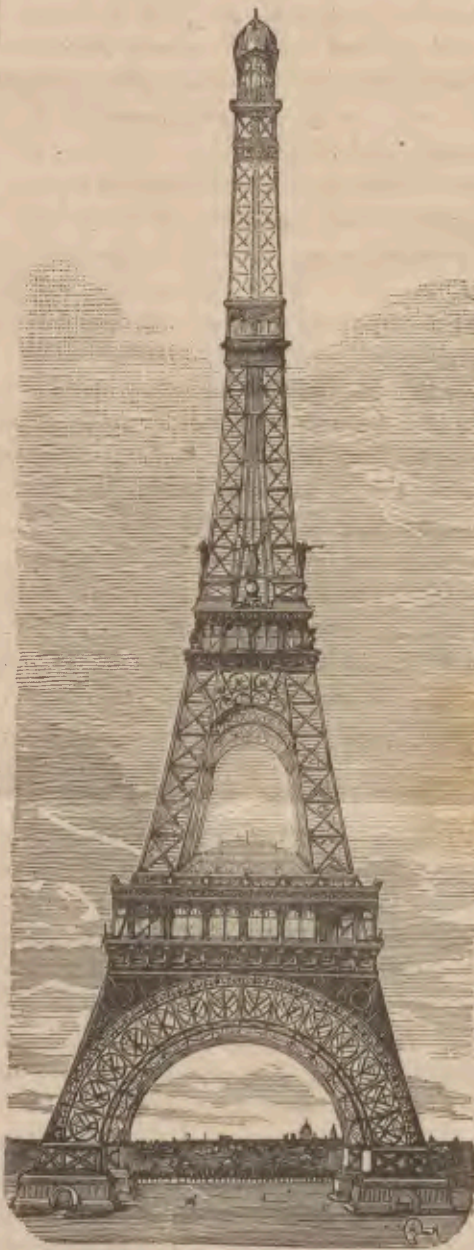
Ինչպէս տեսանք, հնչիւնական ժողովն վերջացաւ առանց եզրակացութեան. բայց եթէ եզրակացութեան իսկ յանգէր, դարձեալ մեր ծաղկոցներու վիճակն նոյն պիտի մնար, ինչ որ էր:

Սակայն մանկավարժական անուրանալի ճշմարտութիւն է, որ աղգային կըրթական վիճակն բարեփոխուելու կամ վերանորոգելու համար՝ ամենէն առաջ պէտք է ուղղութիւն դարձնել ծաղկոցներու վրայ, որ հիմն է, որ պատուանդանն է կըրթական վերաշինութեան: Ո՛չ մի չէնք կարող չէ հաստատուն լինիլ առանց հաստատուն հիման:

Շատ ծրագրեր, շատ յատակագծեր պատրաստուեցան և կը պատրաստուին կըրթական վերաշինութեան համար: Ծրագրեր ինքն ըստ ինքեան կարող են լաւ լինիլ. սակայն բաւական չ'է միայն ասել թէ՛ չէնք այսպէս պէտք է չինել կամ այնպէս. լոկ յատակագծով չէնք շինուած չը լինիլ և ո՛չ իսկ սկսուած: Պէտք է հիմնարկել, պէտք է շինել, և այս գծուարին չէ բնաւ, եթէ ծրագրողներն լոկ ջօրինակողներ չեն, այլ ինքեանք իսկ իրապէս հմուտ և խանդավառ են ճարտարապետական գիտութեան կամ արուեստին:

Ամեն բանի մէջ, ինչպէս որ պէտք է փոքրէն սկսիլ՝ մեծին հասնելու և մէկէն սկսիլ՝ շատին հասնելու համար, նոյնպէս բաւական է միայն մի ծաղկոց, մի դպրոց օրինակելի բարեկարգութեան մէջ դնել և հետզհետէ շարունակել միւսներն բարեկարգելու:

Ուսումնական խորհուրդն, որ անշուշտ փափաքներ ու ծրագրեր ունի դպրոցաց բարեկարգութեան համար, և մերթ մամն. Ս. Պատրիարք Հօր նախագահութեան իսկ կը քաջալերուի, պէտք է որ իւր նիստերն կազմէ ո՛չ թէ Պատրիարքարանի կամ մի առանձին խորհրդարանի մէջ, այլ դպրոցաց մէջ՝ մէկէն սկսելով, յաջորդաբար շարունակելով և եթէ հնար է իւրաքանչիւրի դպրոցի ուսուցիչներն իսկ իւր նիստերուն հրաւրելով:

500 մերր բարձրութեամբ շինուած էյֆէլի աշտարակը:

տարրեր գոյն, տարրեր ձոյն ևլն. ևլն:

Արդ՝ բանական ծաղկոցն, բանական ծաղիկներու կամ մանուկներու համախըմբութիւնն, ինքն ըստ ինքեան պիտի լինի ուրեմն գեղատեսիլ, հրապուրիչ և սրտագրաւ:

Տեսնենք թէ՛ այսպէ՞ս են մեր աղգային ծաղկոցներն ու ծաղիկներն, որոնք ժամանակին պիտի պտղաբերին Աղգին համար:

Ով որ տեսած է մեր ծաղկոցներն, կա՛մ պատահմամբ, կա՛մ հետաքրքրութեան համար, կարող չէ վիայել թէ՛ մեր ծաղկոցներն այն են, ինչ որ պէտք է լինէին: Այնքան տղեղ վիճակ ունին այդ գեղատեսիկներն և ա՛յնքան արհամարհուած, որ շատ անգամ այցելուած տե-

Ուսումնական խորհուրդն պէ՛տք է որ քանի մի շաբաթական նիստեր զոհէ մի ծաղկոց, մի դպրոց իրապէս բարեկարգելու համար, յայնուհետեւ շարունակութիւնն դիւրին կը լինէր միւսներու համար. քանզի հիմնուածին կամ շինուածին օրինակն ամենուն տեսանելի կը լինի. մինչդեռ այժմ թերեւս ծրագիր կայ, յատակագիծ կայ, բայց շինուած կամ տեսանելի օրինակ չը կայ:

Ո՛չ մի Ուսումնական խորհուրդ չը յաջողիր իւր նպատակին մէջ, մինչեւ որ ինքնին չ'աշխատի օրինակ պատրաստել: Մի օրինակ, մի շինուած շէնք, մի յարդարուած ծաղկաստան ինչ ազդեցութիւն որ կարող է ունենալ, հարկւրաւոր ծրագրեր կամ յատակագիծեր նոյնն կարող չեն ունենալ երբէք, քանի որ թղթերու վրայ միայն գոյութիւն ունին:

Ամօթ չ'է Ուսումնական խորհուրդն համար, ընդհակառակն պարծանք է, խոնարհիլ դէպ ի ծաղկոցներն, որոց շատերուն մէջ, փոխանակ ծաղկելու և փթթելու, կը խամրին, կը թարչամին մեր մատաղ սերնդին զուարթութիւնն, մտաց կորովն, սրտի աղնիւ ձգտումն, որոց աճումէն ու զարգացումէն միայն կախուած սակայն, թէ՛ աւհատական թէ՛ ազգային յառաջդիմութիւնն:

Պէ՛տք է իրենց գեղեցիկ անուան համեմատ՝ վիճակի մէջ դնել մեր ծաղկոցներն:

Ահա՛ սուրբ գործ և առաջին գործ Ուսումնական խորհուրդն և բոլոր ճշմարիտ ուսումնասիրաց համար:

ԴԵՏ

1889Ի ՓԱՐԻԶԻ ԱՐՈՒՆՍԱՀԱՆԴԷՍՆ

ԵՒ

ԷՅՅԵԼԻ ԱՇՏԱՐԱԿԸ

Պարոն Էյֆէլ որ իւր երկրաչափ, բազում անգամ առիթ ունեցած է երկաթեայ բարձր կամարներ ձգելու, երկաթուղեաց կամրջոց համար, ինչպէս (կառավարի կամուրջն), խորհեցան թէ կարելի պիտի լինի բարձրացնել այնքան բարձր կամար մը որ գերազանցէ բոլոր իւր նախորդքն: Յետ բազում խորհրդածութեանց յղացան խորհուրդն բարձրացնելու 300 մէթր բարձրութեամբ աշտարակ մը որոյ բացման հանդէսը նոյն իսկ 1889Ի տիեզերական մեծ արուեստահանդէսին տեղի պիտի ունենայ իւր հսկայ պատկեր՝ դարուս գիտութեանց և արուեստից: Պարոն Էյֆէլ ներկայեց իւր առաջարկն առ գաղղիական կառավարութիւնն, որ սիրայօժար ընդունեցաւ, և 1887 տարւոյն մէջ ի Բարիզ, Արեսեան դաշտին և Իէնա կամուրջին մէջտեղ տակաւ առ տակաւ կը բարձրանար Էյֆէլի աշտարակը:

Արդարեւ հսկայ պատկեր՝ զի Էյֆէլի աշտարակը պիտի գերազանցէ իւր բարձ-

րութեամբն մեզ ծանօթ ամենաբարձր շէնքերն, որք են հետեւեալք:

Էյֆէլի աշտարակը	300 մէթր
Բարիզու Նոթր Ծամ եկեղեցին	61 »
Բանթօն	83 »
Էնվալիտի դմբեթը	103 »
Հոսվմայ Ս Պետրոսի եկեղեցին	132 »
Սթրազբուրկի մայր »	142 »
Եգիպտոսի Մեծ Բուրգն	146 »
Գօլթնի Մայր եկեղեցին	159 »
Վուաշինկթօնի արձանն ի Ֆիլատլ	169 »
Յաղթական կամարն ի Բարիզ	49 »
Ռուէնի Մայր եկեղեցին	150 »

Ինչպէս որ վերոյիշեալ ցուցակն կը ցուցնէ մեզ, Էյֆէլի աշտարակը մեծ տեղ մը պիտի գրաւէ 1889Ի տիեզերա-

Էյֆէլ, այն անձնաւորութիւնն էր որոյ բարձր հանձարն՝ սահմանեալ ձեռամբ նախախնամութեան, պիտի յղանար 300 մէթր բարձրութեամբ աշտարակ մը կառուցանելու խորհուրդն:

Սոյն հսկայ աշտարակին բարձրութեան վրայ մեր փոքրիկ ընթերցողաց գաղափար մը տալու հար, կը պատուիրենք որ մեր դրած աշտարակի պատկերին մեծութեամբ ճիշդ 1765 հատ փայտի կըտորներ պատրաստել յետոյ՝ հատ մ'ալ 12 հարկւորդամէթր երկայնութեամբ կտորն և ծայր ծայրի բերելով շարեն. յայնժամ պիտի տեսնեն թէ՛ 300 մէթր բարձրութեամբ աշտարակ մը ինչ է:

ՊԱՐՈՆ ԷՅՅԵԼ, ՀԵՂԻՆԱԿ 300 ՄԵԹՐ ԲԱՐԶՐՈՒԹԵԱՄԲ ԱՇՏԱՐԱԿԻՆ

կան արուեստահանդէսին ատեն՝ ի մեծ գլանաձևումն սոյն արուեստահանդէսն այցելողներուն:

Ասկէ յառաջ նմանօրինակ հսկայ շինուածոց համար բազում ձեռնարկութեանք եղած են, բայց ամէնքն ալ ապարդիւն մնացած՝ և ոչ ոք կարողացած է եւր կէտ նպատակին հասնիլ: Արդէն ի վերեւ դրուած ցուցակէն յայտնի է թէ Վուաշինկթօնի արձանն՝ որ մարմարեայ մեծ սիւն մ'է, 1873ին կառուցեալ, նա միայն փոքր ինչ կը մերձենայ իւր բարձրութեամբ Էյֆէլի աշտարակին: Պարոն Էյֆէլ Գաղղիոյ մէջ շատ հսկայ գործոց ձեռնարկած է և կարող եղած է ի գլուխ հանել իւր բոլոր յղացած խորհուրդներն: Ճարտարարուեստ շինութիւնք նորա ճարտարապետութեան կամ գէթ նորա աջակցութեան կարօտ եղած են, զորս մի առ մի թուելն հանդիսիս մէջ յարմար չըլատեցինք: Ուրեմն մի միայն Պ.

Երբ պատկառելի երկրաչափն ներկայացուց իւր հսկայ ծրագիրն կառավարութեան, նորա գաղափարն ընդունելի եղաւ: Միակ թշնամական ցոյց մը տեղի ունեցաւ բաղկացեալ երեւելի անձինքներէ որք ընդգրեցին սոյն գործոյն ձեռնարկութեան դէմ, առարկելով թէ մի գուցէ Էյֆէլի աշտարակն պատուհաս լինի Բարիզ քաղաքին, կործանելով այն անհամար հոյակապ ճարտարապետութիւնքն, բնաջինջ ընելով մի վայրկեանի մէջ այնքան դարուց հանձարներն:

Բայց սոյն բողոքագիրն ընաւ ընդունելութիւն չըտաւ զի արդէն տարածայնութիւն ամենուրեք տարածուած էր թէ Պ. Էյֆէլ պիտի կառուցանէ 300 մէթր բարձրութեամբ աշտարակ մը կառավարութեան համար որ ի սկզբան պիտի նըուրիէ նմա 1500000 Փրանք, և պիտի տայ նմա իրաւունք արուեստահանդէսին ատեն շահագործելու. յետ որոյ կառա-

վարութիւնն պիտի նուիրէ Բարիք քաղաքին և վերջինս իբրեւ երկրորդ վարձատրութիւն թոյլտուութիւն պիտի տայ 20 տարի չահագործելու և սոյն պայմանաժամէն յետոյ աշտարակը վերջապէս քաղաքին սեպհականութիւնն պիտի լինի և պիտի գտնուի նորա տրամադրութեան ներքեւ և իրօք աշխատութիւնը սկսած և հիմերն ալ դրուած էին :

Էյֆէլի աշտարակը երկաթեայ պիտի լինի և նիւթոյն ընտրութեան մասին Պ. Էյֆէլ շատ խորհրդածութիւններ կատարելէ յետոյ նախամեծար յամարեց երկաթն , պողպատէն և նա մանաւանդ պատէ հիւսուածքէն , զի վերջինս չէ կարող հողմոյ ընդդիմանալ և աւելի փնտսկար կրնայ լինիլ քան օգտակար : Շինութեան ծախքը պիտի լինի 4,905,000 ֆրանք , ի բաց առեալ ելեկէլի գործիքներէն :

Մետաղը մասնաւոր առաւելութիւն մը

Աշտարակի չորս սիւներուն մէջտեղը պիտի բարձրանայ հոյակապ աղբիւր մը որոյ ճարտարապետն է Սէն - Վիտալ : Սոյն աղբիւրը 9 մէթր բարձրութիւն պիտի ունենայ և որոյ պատուանդանին տրամագիծը 12 մէթր պիտի լինի : Աղբիւրին շուրջ հինգ արձաներ պիտի կանգնեն որք պիտի ներկայացնեն աշխարհիս հինգ մասերն :

Երբ երկրորդ յարկէն մինչեւ գագաթն ելնելու խնդիրն ծագեցաւ , այն մասին ևս յանձնաժողով մը կազմուեցաւ երեւելի անձանձմէ րազկացեալ՝ որք պաշտօն ունեցան քննել սոյն խնդրոյն առթիւ ներկայացեալ ծրագրերն : Ժողովն յարմարագոյն դատեց Պ. Էտուրի ծրագիրն ամեն տեսակէտով զի արդէն նորա ճիշդ նմանն տասն տարիներէ յետէ կը գործադրուի Թոքստէրօի պալատան մէջ և որ և է վտանգ մը չէ պատահած

լուսավառութեամբքն՝ պիտի ներկայացնէ այն հրաշագեղ տեսարանն՝ զոր միայն օդաչու ուղեւորք բարեբախտութիւնն ունեցած էին տեսնել :

Աշտարակին գագաթը գէթ արուեստահանդէսին միջոցին ելեքարական ճիւղօր վառարան մը պիտի դրուի լուսաւորելու համար քաղքին հրապարակներն ու փողոցներն , և նորա լոյսն այնքան զօրաւոր պիտի ըլլայ , որ մինչեւ հազար մէթր տրամագիծով ընդարձակութիւն մը լուսաւորել և անցորդ մը կարող պիտի լինի առանց նեղութեան ընթեռնուել լըրագիր մը :

Ոսքերնիս ամիսփելով , Էյֆէլի աշտարակը հետաքրքրական տեսարանաց առարկայ չպիտի լինի միայն , այլ պիտի ունենայ իւր գիտական մեծագոյն կարեւորութիւնն , և պիտի կատարէ նաեւ մեծ շանթարգելի մը դերն , կայծակի և փոթորկի աստէն պաշտպանելով բաւական տարածութեամբ իրերն ու նաեւ աշտարակին մէջ գտնուողներն , շնորհիւ պահպանողական միջոցներու :

Սոյն մեծ գործն՝ ոյր ձեռնարկեց Պ. Էյֆէլ , պիտի անմահացնէ իւր անունն և պիտի անցնի ի շարս պարծանաց Գաղղիոյ : պիտի գերազանցէ այն ամեն ճարտարապետական հանձարներն՝ որք աշխարհիս շամենափայլուն ժամանակամիջոցներուն մէջ հռչակ հանեցին :

Այս է ահա դարուս այն մեծ հրաշալիքն զոր պիտի տեսնեն ամէն անոնք՝ որք պիտի ունենան բազմն այցելելու Բարիք քաղաքն և 1889ի տիեզերական մեծ արուեստահանդէսն , որ պիտի բացուի մայիսի 5ին և պիտի փակի 31 հոկտեմբերի :

ՍԵՊՈՒՀ Դ. ՄՕԶԵԱՆ

Հ Ա Յ Կ Ա Կ

(Շարունակութիւնն նախորդ քիւլէն)

ևս ունի , այսինքն նորա փոխադրութիւնն կարելի է . զի գուցէ պարագայից բերմամբ Արուեստահանդէսէն վերջը յարմար դատուի Բարիքու մի այլ կողմն փոխադրել որոյ ծախքն Պ. Էյֆէլ 6 կամ 700,000 ֆրանք հաշուած է :

Շէնքին կազմուածքի մասին ոչ զօրութիւն և ոչ մեծութիւն կը պահանջէ . նորա տեսքն ինչպէս որ հանդէսիս մէջ կը տեսնուի , յոյժ չքեղ է : Առաջին յարկին սրահը 4200 քառակուսի մէթր մակերեսով ունի , նորա պատշգամբներն այնքան գեղեցիկ են ուր այցելուաց ուշադրութեան առարկայ պիտի լինին : Երկրորդ յարկին մէջ պիտի տեսնուի երկրորդ սրահ մը մէն մի կողմը 30 մէթր երկայնութեամբ , իսկ գագաթն պիտի ունենայ ասպակեայ գմբէթ մը և որպիսի հիանալի տեսարաններ , որպիսի չքեղ պատկերներ պիտի պարզուին յաջապէս :

մինչև այսօր : 1/4 քառակուսի մէթր մակերեսով խցիկ մը՝ որ 63 հոգի պիտի կարենայ ընդունիլ պիտի շինուի ելեկէլի համար , այսինքն մի ժամուան մէջ 750 հոգի պիտի կարենան ելնել , իւրաքանչիւր ելեկէլ հինգ վայրկեան պիտի տևէ :

Գաղով աշտարակին գործնական առաւելութեանց ի սկզբան հասարակութիւնն կարծեց թէ նորա շինութիւնն բնաւ ծառայութիւն մը չպիտի մատուցանէ , բայց նորա կիրառութիւնը ի թերեւ հանեցին նոցա կարծիքն :

Նախ շնորհիւ վերելք գործիներու , հասարակութիւնն անհուն հաճոյք պիտի զգայ երբ այցելէ աշտարակին բոլոր յարկերն , որք պիտի ներկայացնեն իրաւամբ հիասքանչ տեսարան մը , 120-130 քիւլէմէթր տարածութեամբ ընդարձակ տեսարան մը պիտի պարզուի , զոր մարդ կրնայ վայելել անյագ և անվտանգ մի միայն օդապարիկի միջոցաւ : Գիշերային Բարիքու տեսիլքն իւր այնքան փայլուն

թէ Հայկակ եղած էր նախայանցը , թէ իւր թշնամին էր նա կամ ոչ՝ խընդիրն այս չէր , չունէր այնչափ կարեւորութիւն , քանզի միշտ և ամեն պարագայի մէջ պարտ էր ներել ու սիրել :

Բայց ի՞նչ , զառաջինն ի՞նչ պիտի առաջարկէր հաշտութիւն . կարելի՞ ըսն էր միթէ , ի՞նչ պիտի ըսէր Հայկակին : Հօսա՞լ եթէ մերժեր նա հաշտուիլ . . . : Բարձրամիտն Սիրանուշիկ՝ այս օրինակ զիջողութեան վերայ խորհելով՝ կը դողայ անձկութենէն :

Իւր խելովայոյզ խիղճն ու իւր սրտմըտեալ ամբարտաւանութիւնը գոհացնելու համար՝ խորհեցաւ Սիրանուշիկ թէ դեռ ևս չէր լրացած օրը , թէ ժամանակ ունէր , թէ կրնար օգուտ քաղել առաջին պատեհ առիթէն , թէ վերջապէս Հայկակինք լինելով նախայանցը , թերեւս զառաջինն առաջարկէր հաշտութիւն , և այսպէս՝ հաշտութիւնն հաստատուէր ինքնին :

1889ի ԲԱՐԻՔԻ ՏԻԵԶԵՐԱԿԱՆ ԱՐՈՒԵՍՏԱՀԱՆԴԵՍԻՆ ՄԱՆՐԱՆԿԱՐԸ

Այնուհետեւ սկսաւ վերստին պարապել իւր դասուց և իւր պարտականութեանց :

Ժ. — Սիրանուշին սիրտը չհանդարտիր

Երբ խղճն հանդարտ չէ բնաւ ,
չկարէ որ երբեք վայելէլ հանգիստ :

Երբ գործաւորը կը վերադառնային ճաշէ , Սիրանուշին գտնուեցաւ նորա անցիցը վերայ :

Կը յուսայր նա՝ թէ Հայկակ ներդուր թիւս կը խնդրէր իրմէ , կամ թէ ինքն իսկ արիւթիւն կուենեար խօսք մ'ուղղելու նմա . բայց Հայկակ երեսը չնայեցաւ և բաւ համարեց հանել գլխարկն երբ կ'անցնէր նորա առջեւէն , Սիրանուշին ևս մնաց յամառ և հազիւ զիջաւ գլխի թիւթէն նշանով մի միայն պատասխանել նորա բարեկին , նշան՝ որ պաշտպանողական էր բողբոջին :

Երբ այսչափ ողորմելի կերպով յաղթուեցաւ Սիրանուշին իւր ամբարտաւանութեանն՝ իւր սիրտն համակուեցաւ տըխրութեամբ , քանզի խղճն աւելի եւս խռովեցաւ :

Պապը՝ նշմարելով թէ այս աստիճան մտատանջ էր Սիրանուշին՝ ճաշէն յետոյ դաշտ տարաւ զնա որպէս զի գրօսեալ . բայց մանուկն հաճոյք չզգաց պտոյտէն Գրքին խօսքերը կը հծծէին ականջին , և ամէն ինչ որ իւր շուրջն էին՝ կը ջանային կարծես՝ զայնս յիշեցնել նմա : Պայծառ արեգն՝ որ կը խայտար միահարթ հանդարտիկ մարգագետինին վերայ , և բլրոց սեպտեղաւ կատարաց ալ վերայ՝ գոգցես կըսէր նմա :

— « Տես՝ փոքրիկդ Սիրանուշ , ամէնուն համար ալ կը փայլիմ ես , առատապէս լոյս ու ջերմութիւն կը սփռեմ խոնարհաց , միանգամայն նոցա որք վէս են ու յանդուգն , բարեաց՝ ինչպէս նաև չարեաց : Բարի Աստուծոյ արեգակն եմ ես . Բարի Աստուծոյ կոչէն զԱստուծոյ , վասն զի նա նոյն ինքն է բարութիւն : Փոքրիկդ Սիրանուշ , ամէն մարդիկ պարտին կատարեալ լինելու ջանալ , ինչպէս իւրեանց երկնաւոր Հայրն է կատարեալ : »

Ապա կը խօսէր ցորեանն՝ որ զմրուխտի պէս կանաչ՝ կոհակածեւ կը ծածանէր ահօսներու վերայ , և գոգցես կը մրմնջէր :

— « Փոքրիկդ Սիրանուշ , ըստ իմում կարի կը բուսեցանեմ ես իմ ծղօտներ . բայց քեզ համար միայն չէ որ կ'աճիմ , քանզի ես այն օրհնեալ տունկն եմ որ կը սնուցանէ համայն մարդկութիւնը : Աղքատը , հարուստը , չարը , բարին , իմ հասակներով ամենեքին սլտի կերակրին . բարեբար Աստուծոյ ցորեանն եմ . համայնից պարտական եմ անձա . քանզի ամէն մարդիկ եղբայր են , և քանզի Աստուծոյ հայր է համարէն մարդոց : Նա կը սիրէ զնոսա զամենեւին , և իւր պատուիրանաց առաջինն է սէր :

— Փոքրիկ տղաքս , ամենեքին սիրեցէք դուք՝ զիրեար , որպէս սիրեցի ես զձեզ :

ԺԱ. — Վեհաճճն եղիք եւ պիտի սիրուիք :

Առ ինքն ձգել ամէն սրտեր , ահա՛
գեղեցկագոյն յաղթանակը :

— Ի՞նչ կը մտածես , աղջիկս , հարցուց պապը՝ թոռնիկին այտը շոյելով :

— Յորենոյն կը նայիմ . պատասխանեց Սիրանուշ :

Եւ խոնարհեցնելով գլուխն , շիկնեցաւ նա ու չհամարձակեցաւ յայտնել ինչ որ սաստիկ կզրազեցնէր իւր միտք :

Տ. Սահակ զայն կը գուշակէր անտարակոյս . ծնողք շատ դիւրաւ կը կարդան իւրեանց զաւակաց սիրտն . ուստի յարեց :

— Կը յիշե՞ս զաւակս , թէ ինչո՞ւ համար փափաքեցայ որ անունդ լինի Սիրանուշ :

Տղան վեր առաւ գլուխն , և՛ իւր կապուտագեղ աչերը ծերունուն այնպէս վերայ սեւեռած՝ պատասխանեց հառաչալի :

— Այո՛ , կը յիշեմ , պապ . Ձեր սիրելագոյն փափաքն այն էր որ սիրելի լինիմ ես ամենուն , և Սիրանուշ անուանեցիք զիս , որպէս զի հանապազօր յիշեմ այդ փափաք :

Եւ սակայն , պապ , յարեց Սիրանուշ վայրկի մի լռելէ յետոյ՝ ամէնուն սիրելի լինելու համար՝ բաւ չէ միայն բաղձալ այնմ . եթէ յանիրաւի արհամարհեն զիս մարդիկ , կրնամ այլ ևս հասնիլ իմ բաղձանաց :

Պապը գրկացը մէջ առաւ թոռնիկն , ու ծնեցաւ վերայ նստեցոյց :

— Աղջիկս , ըսաւ նմա ծանրախոհ , միթէ ազնուագոյն յաղթութիւնն , այն որ կը կայանայ իւր նմանեաց սիրտն առ ինքն ձգելոյն մէջ , կ'ստացուի՞ միթէ առանց ճգանց : Եթէ այդպէս լինէր , զաւակս , ի՞նչ փոյթ պիտի լինէր ինձ գեղեցիկ անունը զոր կը կրես : Սիրանուշ , սիրելիք իմ Սիրանուշ , առանց ճգանց , առանց մարտաւան , առանց արիւթեան ոչ ինչ հնար է ստանալ յաստիս : Քաջի անուն ժառանգելու համար՝ զինուորը չը վարանիր զոհել իւր կեանք . և դու կ'ուզէիր , աղսս՝ որ ամենէ գթութիւն յաղթութեանց , սրտի յաղթութեանց , անջառն , անվատառ տիրանայիր :

Լաւ ուշ դիր , աղջիկս , շարունակեց Տ. Սահակ , և յիշէ միշտ զոր ինչ կ'ըսեմ : Մարդկային սիրտն՝ և երբեմն ամենէ ազնիւը , չզիջանիր իշխանութեան , զօրութեան , հանձարի , մինչև իսկ շնորհաց ու գեղոյ առջեւ . բայց չկայ սիրտ մի՛ նոյն իսկ ամենէ չար մարդոց մէջ՝ որ չյաղթուի սիրալիլ հոգւոյ մ'ազնուութեանն , նորա դիւցազնական ողորմածութեանն և աննշխարի քաղցրութեանն : Ուրեմն , զաւակս , վեհանձն եղի՛ր , և յայնժամ զքեզ ատողներն իսկ առ քեզ պիտ' յանկուցանես :

Սիրանուշ փարեցաւ պապուն վզին , գլխիկը ծածկեց ծերունուն լանջացը վերայ , և՛ ընդ մէջ երկու համբուրից՝ ըսաւ նմա :

— Պիտի ջանամ , պապ :

ԺԲ. — Մոգաւորն երգր :

« Եթէ կամիս , եղբայր , սիրեմք
զիրեար : »

Եւ սակայն կը մօտենայր երեկոյն : Սիրանուշ չատ կը փափաքէր վերադառնալ . կը փութայր նա հաշտուիլ Հայկակին հետ : Բայց Տ. Սահակ՝ որ իւր ագարակին մէջ ունէր կարեւոր գործեր՝ յանձնարարած էր ագարակապանուհւոյն ճաշ պատրաստել իւրեանց , այնպէս որ երեկոյեան ժամն ութն էր երբ Տ. Սահակի կառքը վերստին դարձոյց զնա յիւր տուն : Գործաւորք նոր մեկնած էին :

Նոյն օրն՝ անդամ մ'եւս Սիրանուշ չէր ատեալ զՀայկակ : Սովորականէն աւելի խոնջած էր նա , վասնզի գոհ չէր սիրտը . ուզեց կանուխ լինել ի քուն : Բայց անգամ մ'որ յանկողին մտաւ , կարող չեղաւ ննջել . ինչ որ պատահած էր ցերեկին՝ մտացը մէջ կը նորոգուէր յաճախ , և մինչդեռ նա կը խորհէր , գիշերը կը յառաջանայր տակաւ . առուր բիւրաւոր աղմուկներն հուսկ ուրեմն լռեցին :

Ժամն ինը զարկաւ . Տ. Սահակի բընակարանին մէջ լռութիւնն էր այնչափ խորին՝ որ Սիրանուշ կարողացաւ մեծ ժամահարին իւրաքանչիւր զարկն համբել որոշ որոշ : Ապա՝ ժամհարն ալ լռեց և Սիրանուշ այլ ևս ոչինչ լռեց :

Բայց , վայրկեան մի յետոյ՝ խիստ նըռաղ և խիստ խուլ աղմուկ մ'իւր ուշադրութիւնը գրաւեց : Կը նմաներ մի օրինակ ձօճման որ գետնին խորէն կը լսուի :

Սիրանուշ՝ անմիջապէս՝ զՀայկակն յիշեց . քանզի նորա աղօրւոյն հանած աղմուկին կը նմանէր այս աղմուկ , և որովհետեւ փոքր աղջկան սենեակը գետնատան վերայ կը գտնուէր , զարմանալի չէր որ նա կը լսէր զայն :

— Բայց ի՞նչ , ըսաւ իւրովի Սիրանուշ , արթննալ է դեռ Հայկակ . Պապս՝ ընդհանրապէս՝ թոյլ չտար տղոց մնալ անքուն : Աշխատութիւնը չատ ստիպողական լինելու է : Խեղճ Հայկակ :

Եւ Սիրանուշ իւր երեւակայութեանը մէջ նկարեց մատաղատի տղան՝ մէն միայնակ իւր մթին գետնատան մէջ , մթագոյն ևս գիշերային ստուերով : Սիրանուշ , ինքն , ո՛րչափ երջանիկ էր իւր ջերմին փոքրիկ անկողնոյն մէջ որ մարմաշի վարագոյրներով էր շրջապատեալ , Հայկակ , թերեւս ինքն ևս , կը խորհէր այս բանին վերայ , և ա՛լ աւելի կ'ատէր զՍիրանուշ . . . Փղձկեցաւ Սիրանուշ և կը փափաքէր արտասուել :

Յայնժամ , գիշերային լռութեան մէջ՝ մի ձայն բարձրացաւ , մանկական տկար ձայն մի տխուր , վշտագիւն . և ձայնը կ'երգէր :

Աղքատութեան զաւակն եմ ես ,
Խիստ վատաւն է իմ բաժին .
Հարուստն ու զիս եղբայր կոչեն .
Նշքայրս արդեօք յիս խորհի՞ն .
Վատակելն թ' աղթելէ ,
Բարեդ Աստուծոյ , լռե՛լ զիս :

Օրորանէն մինչ գերեզման.
Երկանց բեռինք ծաւնր է յոյժ .
Վաստակն բաւիրաւ այլ վե՛հ դործէ ,
Անգործութիւն՝ զայն գրեթէ :
Տէ՛ր իմ , տո՛ւր ինձ լոյս քո լուսէն ,
Գործաւորաց եմ որդի :

Աշխատութեամբ բերրի դառնայ
Երկին հարուստ ընդերք ,
Աշխատութեամբ հանուին ջրէն
Բուստ , ագամանդ , մարգարիտ ,
Աշխատութեանն է այս աշխարհ ,
Գործաւորին , իւր որդւոյն :

Հարուստ եղբայր իմ ձեռնունայն
Երկնից որդի եմ ես ալ .
Կոչնականք եմք անհասար
Բնութեան ձիր խնջոյից .
Պակայն սիրով մարդ զօրանայ ,
Սիրեմք զիրար , թէ կամիս :
Համասերունդ թէ եմք ես դու ,
Ինչո՞ւ ատենք դեռ զիրար .
Վէ՛ս թէ լինիս , դժբախտ մընամ ,
Արեւայեղց է իմ հեռ :
Ձոյք մի սըրտեր ի մի զօգեմք .
Ձի Աստուծոյ եմք որդիք :
Փայլեմք մեկտեղ մեք անդադար
Սիրատարփիկ , ձեռնամած .
Մոռնամք ամեն խոց կարէվէր ,
Եղբայրաբար աշխատեմք :
Ես՝ Ձօրութիւն , դու լէր Գորով ,
Ցերկնից ծընաւ սերն , եղբայր :

Երբ Հայկակի ձայնը լռեց , Սիրանոյշ
Վայրկի մի յիրեար միացոյց փոքրիկ ձեռ-
ները : Կ'աղօթէր նա :

Ապա ելաւ կանգնեցաւ անձայն ան-
շըշուկ , հագուեցաւ , և ստուերի պէս
թեթեւաքայլ ի դաւիթ իջաւ :

Աղախինն՝ որ միշտ կը հսկէր խոհա-
նոցին մէջ՝ ամէն անգամ որ գործաւորք
տքնէին , ձեռագործն ի ձեռին նիրհած
էր հոն . ուստի չտեսաւ զՍիրանոյշ երբ
սա կ'անցնէր անտի : Միայն հաւատարիմ
Արթուրն՝ իւր տիրուհւոյն հոտն ի հե-
ռուստ գգալով՝ վազեց դէպ առ նա որ՝
նշացի՝ հրամայեց նմա լռել . հեղ Սպա-
նոսն հնազանդեցաւ իսկոյն և անձայն
հետեւեցաւ նորա քայլից :

ԳԱԼՈՒՍՏ Ա. ՄԱԼԱԹԵԱՆ

Մեր ընթերցողներէն կը խնդրուի
Ծաղկի 2 թուոյն Մանկավարժական
հաստաւածին մէջ ուղղել հետեւեալ վրի-
պակներն

Երես	Տող		
11	8	այն	այն է
11	32	անդամներն	ատամներն
12	8	բարեկարգութե.	բարեկրթութեան
12	49	մի միայն	մի մանչ :

ԼՈՒՍԻՄԻՄԸ 16րդ ԽԵԴՐՈՑ

Ենթադրենք թէ՛ իւրաքանչիւրին ու-
նեցած անծանօթ գումարն է՝ կարգաւ ,
Բ , ց , փ , ք : Եւ քանի որ առաջին խա-
ղին Ա կորսնցուց և միւսներն կրկնա-
պատկեցին իւրեանց ունեցածն , կը լինի
առաջին խաղէն յետոյ ունեցած գումարին

$$\begin{aligned} \text{Ա} &= \text{բ} - (\text{ց} + \text{փ} + \text{ք}) \\ \text{Բ} &= 2\text{ց} \\ \text{Գ} &= 2\text{փ} \\ \text{Դ} &= 2\text{ք} \end{aligned}$$

Եւ խնդրոյն պայմանաց համեմատ ,
հետզհետէ կ'ունենան միւս երեք խա-
ղերէ վերջ :

Երկրորդ խաղէն վերջ :

$$\begin{aligned} \text{Ա} &= 2\text{բ} - 2\text{ց} - 2\text{փ} - 2\text{ք} \\ \text{Բ} &= 3\text{ց} - \text{փ} - \text{ք} \\ \text{Գ} &= 4\text{փ} \\ \text{Դ} &= 4\text{ք} \end{aligned}$$

Երրորդ խաղէն վերջ :

$$\begin{aligned} \text{Ա} &= 4\text{բ} - 4\text{ց} - 4\text{փ} - 4\text{ք} \\ \text{Բ} &= 6\text{ց} - 2\text{բ} - 2\text{փ} - 2\text{ք} \\ \text{Գ} &= 17\text{փ} - \text{բ} - \text{ց} - \text{ք} \\ \text{Դ} &= 8\text{ք} \end{aligned}$$

Չորրորդ խաղէն վերջ :

$$\begin{aligned} \text{Ա} &= 8\text{բ} - 8\text{ց} - 8\text{փ} - 8\text{ք} \\ \text{Բ} &= 12\text{ց} - 4\text{բ} - 4\text{փ} - 4\text{ք} \\ \text{Գ} &= 14\text{փ} - 2\text{բ} - 2\text{ց} - 2\text{ք} \\ \text{Դ} &= 15\text{ք} - \text{բ} - \text{ց} - \text{փ} \end{aligned}$$

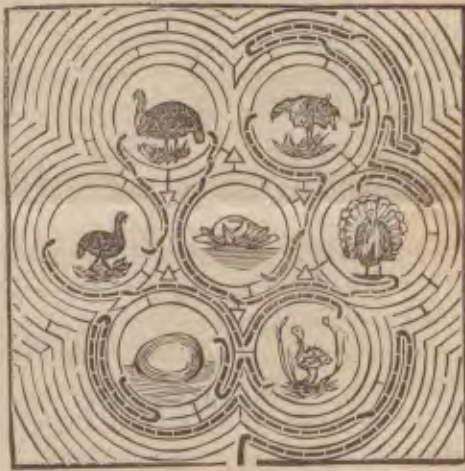
Արդ՝ քանի որ խաղին վերջանալէն յե-
տոյ իւրաքանչիւրին քովն 16 տօլար կ'ա-
ւելնար , կ'ունենամք ,

$$\begin{aligned} 8\text{բ} - 8\text{ց} - 8\text{փ} - 8\text{ք} &= 16 \\ 12\text{ց} - 4\text{բ} - 4\text{փ} - 4\text{ք} &= 16 \\ 14\text{փ} - 2\text{բ} - 2\text{ց} - 2\text{ք} &= 16 \\ 15\text{ք} - \text{բ} - \text{ց} - \text{փ} &= 16 \end{aligned}$$

Չորս ըստ օրինի լուծելով կը գտնեմք

$$\begin{aligned} \text{բ} &= 33 \text{ ց } 17, \text{ փ} = 9 \text{ և } \text{ք} = 5 \\ \text{Ա. } 33 \text{ տօլար. } \text{Բ. } 17 \text{ տօլ. } \text{Գ. } 9 \text{ տօլ. } \\ \text{և } \text{Դ. } 5 \text{ տօլ.} \end{aligned}$$

ՀԵԴԿԱՀԱՒԻ ԼԱԲԻՐԻՆԹՈՍԸ

ԹՈՒԱԲԱՆԱԿԱՆ ՀԱՆԵԼՈՒԿ Զ

.	.	.	.	.	.	.	.
.	.	.	.	.	.	.	.
.	.	.	.	.	.	.	.
.	.	.	.	.	.	.	.
.	.	.	.	.	.	.	.
.	.	.	.	.	.	.	.
.	.	.	.	.	.	.	.
.	.	.	.	.	.	.	.

Սոյն 49 կէտերուն տեղ միմիայն
1 2 3 4 5 6 7 թուանշաններն
այնպիսի կարգով շարելու է , որ ամէն
կողմանէ գումարած ժամանակնիս , գու-
մարը լինի 28 :

ԹՈՒԱԲԱՆԱԿԱՆ ՎԱՆԿ-ՀԱՆԵԼՈՒԿ 3

15 տառերէ բաղկացեալ կարեւոր եւ
գործածական անուն մ'եմ : Այս ան-
ունն մէջ գտնուող՝

4 , 5 , 8րդ տառերն մարդկային մարմ-
նոյն մի մասն .

9 , 10 , 11 , 3րդ տառերն կենդանի մը՝
12 , 13 , 7 , 9րդ տառերն նաւակի մը
անհրաժեշտ մասը .

1 , 2 , 4 , 6 , 5 , 9րդ տառերն օգտակար
բոյս մը :

1 , 5 , 15 , 8րդն այնպիսի վայր մը՝
ուր ոչ ոք կ'ուզէ մտնել .
2 , 6 , 7 , 9 , 14րդն ողորկ ու փայլուն
մարմին մը :

Մ. Գ. ՄՅԱՆՍ

Սոյն երկու թուաբանական հանելուկ-
ներն ի միասին առաջին անգամ լուծողն
պիտի ստանայ 50 այցեւոմս , իսկ երկ-
րորդ և երրորդ լուծողներն 25ական
հատ , իւրեանց անուններն ապագրեալ :
Եթէ փափագին՝ որ գաղղիերէնով մի-
ասին տպուի՝ պէտք է որ նախապէս իմաց
տան մեզ :

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ

ԲԱՅՈՒԱԾ Է ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

“ ՀԱՆԴԵՍ ԱՄՍՕՐԵԱՅԻ ”

Գ. ՏԱՐԻ 1889

ՀԱՆԴԻՍԸ կը հրատարակուի ամէն ամ-
սոյ սկիզբը :

Բաժանորդութեան գինն է՝ ճամբու
ծախքով՝ տարեկան 8 ֆրանք . — 4
րուբլի . — 4 ֆէօրին :

Խմբագրութեան հասցէն է՝

Rédaction de la Revue « Hantess »

VIENNE (Autriche)

VII, Mechitharistengasse

Հանդես ամսօրեայի փետրվար ամսա-
թիւը հրատարակուեցաւ հետեւեալ բո-
վանդակութեամբ ,

Ռուդոլֆոս դահաժառանգ (Պատկերով)
Ուսումնական . — Բանասիրական . — Հե-
տազօտութիւնը նախնեաց ռամկօրէնին
վրայ . — Գրական . ի գրութեան շ. Յով-
սեփայ վ. ի Գաթըրճան հաստակաւորք ,
Ագաթանդեղոս . — Ռուսահայոց գրա-
կանութիւնը . — Ե. Ռուսերէնի աղքե-
ցութիւն . — Թղթակցութիւն . Քրիստոսի
Հայ գաղթականութիւնը — Մատենա-
խօսքիւն . Նօտարք Հայոց . — Արուես-
տագիրական . Օգտակարիկը պատերազմի
ժամանակ . — Բարոյական . Խաչ ու ծե-
փիչ . — Այլ և այլք : Նորալուրդ . —
Քաղաքական տեսութիւն (Պուլանժէի
պատկերով :

ԹՂՊԱՏԱՐ ԾԱՂԿԻ

Առ Պ. Հ. Գ. Զ. Գաղտիա . — Շնորհակա,
թիւն ձեր սրտագին համակրութեանց համար-
թարգմանութեան ամբողջ յղեցէք :

Առ Պ. Տ. Գ. Զ. Իւսկիւտար . — Թարգմանու-
թիւննիդ պիտի հրատարակուի յաջորդ թիւին
մէջ , Ձեր ազնիւ սրտի արտայայտութիւնը ուրա-
խութեամբ կը ընուն մեր սիրտը :

Առ Մեծ. Գ. Մ. — Ստացանք ձեր նամակն ,
Գրութիւնք պիտի հրատարակուին հետզհետէ ,
որք թէ՛ օգտակար նիւթերու վրայ գրուած են և
թէ նուիրական պարտաւորութիւն կը համարենք
քաջալերել այնպիսի փոքրիկ գրողներն :

Առ Մեծ. Յ. Յ. Պօռ . — Հանդիսիս 1 և 2
թիւերն ըստ առաջնոյն նիւթէ յղեցինք , Դրբե-
րու մասին ըրած առաջարկնիդ ընդունելի է :

Առ մեծ. Փ. Զ. Զարչամա . — Մեր անձնա-
կան արժանապատուութեան դէմ եղած նախառա-
տանաց համար ո՛չ փաստաբանի և ո՛չ խրատի կա-
րօտ եմք : Մեր հանդէսի և նամակի պահպան-
ներու վրայ բառաբան տպելու ողորմ չենք :

ԱՐՏՈՒՄՍԻԷ — Ա. ՍԱԳԱՅԵԱՆ

Տպագրիչ և Հրատարակիչ
ՆՇԱՆ Կ. ՊԵՐՊԵՐԵԱՆ

Պոլիս , Էսքի Ջապրիէ ճատ. քիւ 63